

Isparta'da Anne Sütü Verme Eğilimi ve Anne Sütü Vermeyi Bırakma Nedenleri

Serpil D. AYDIN¹, Gülşen OLGUN²

¹Yard. Doç. Dr. SDÜ Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Isparta

²Dr. Dr. Sadık Yağcı Ana-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi Isparta

Anne Sütü Verme Eğilimi.

Özet:

Bu çalışmanın amacı Isparta'da annelerin çocuklarına anne sütü verme eğilimlerinin ve anne sütü vermeyi bırakma nedenlerininin saptanmasıdır. Isparta Dr. Sadık Yağcı Ana-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlama Merkezi'ne 2000 yılının Mart ve Nisan aylarında başvuran 213 anne arasından, sigara içmeyen ve sağlıklı 6 ay - 2 yaş arası çocuğu olan 157 anneye görüşüldü. 6. aydan önce çocuklarına anne sütü vermeyi bırakan veya yanında başka gıda maddesi veren annelerin oranı ve nedenleri araştırıldı. Bu annelerin hepsi de gebeliğinde anne sütü vermeye karar vermiş kişilerdi. 63 anne çeşitli nedenlerle 6. aydan önce anne sütü vermeyi bıraktığını, 38 anne, ilk 6 ayda anne sütü yanında ek olarak gıda verdiğini, 11 anne ise hiç süt veremediğini belirtmiştir. Süt vermeyi bırakma nedeni olarak en çok sütün yetmemesi belirtilirken, hiç süt verememe nedenleri olarak bebeğin emmemesi ve annenin sağlık sorunları bildirilmiştir. Anne sütü vermeye doğumda, hatta gebelikte karar verildiği halde, çeşitli nedenlerle daha sonra vazgeçilmektedir. Anneler, genellikle çevreden çocuk büyümelerine karışıldığından yakınmaktadırlar. Annelerin % 90'ına sütünün yetmediğini bir yakını veya aile büyüğü söylemiş olduğu belirtilmektedir. Oysa Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkede anne sütünün değeri daha çok ön plana çıkarılmalıdır. Bu yüzden anne sütü vermeyi bırakma nedenleri ortaya çıkarılırsa, annelere daha çok yardımcı olunabilir ve daha kolay yol gösterilebilir.

Anahtar Kelimeler: Anne sütü, emzirme, bebek beslenmesi

Maternal Attitudes To Breastfeeding And Weaning Reasons In Isparta

Abstract

The aim of this study is to obtain the tendency of breastfeeding among mothers and to determine the reasons for stopping. In Maternal-Child Care Center in Isparta- Turkey, we have interviewed 213 mothers and took 157 mothers among them who had healthy infants. We chose non-smokers. They were asked if they had chosen breastfeeding and when they had stopped. They were also asked about the reasons for weaning. Among 157 mothers, 11 of them had never breastfed their children. 63 of them stopped before the 6th month. Although they had breastfed their children, 38 of them, gave another food supply. They reported the reason for early weaning mostly, "insufficient supply of lactation". Although they had decided to breastfeed their children before delivery, our mothers couldn't continue because of some reasons. In this study, we aimed to educate the mothers, so that their children could have get sufficient amount of lactation. As breastfeeding has many advantages, it must have been spreaded all over the world. All the children can be more healthier, then.

Key Words: Breastfeeding, maternal behaviour, nutrition

Amaç

Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkede anne sütü verme eğilimini araştırmak, vermeyi bırakma nedenlerini bulup çözüm aramak ve an

nelere bu konuda yol göstermek amacıyla bu araştırma yapıldı. Görüşmeler yapılırken annelere emzirme tekniği ve anne sütünün yararlarıyla

İlgili bilgiler vermek de diğer bir amaçtı.

Materyal ve Metod

Isparta Dr. Sadık Yağcı Ana-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi'ne Mart-Nisan 2000'de çeşitli nedenlerle başvurmuş 213 anneye görüşüldü. Bunlardan 6-24 ay arasında aşılı tam yapılmış sağlıklı çocuğu olan ve sigara içmeyen 157 anne araştırmaya dahil edildi. Çalışmaya katılan annelerin anne sütünü ne kadar süreyle verdiği ve anne sütü vermeyi kesme nedenleri araştırıldı. İlk 6 ayda anne sütünü vermeyi bırakan veya yanında ek olarak su veya başka gıda veren annelerin oranı belirlendi. Anne sütünü keserken kimlerden etkilendikleri araştırıldı.

Bulgular

Araştırma kapsamına dahil edilen 157 anneden 6. ayda hala süt veren anne sayısı 83 idi (% 52.9). 11 annenin (% 7.0) hiç süt veremedikleri saptandı. Bunlardan 7'si (% 4.5) çocuğun emmesini neden olarak belirtirken, 4'ü (% 2.5) ise sağlık problemleri nedeniyle süt veremediklerini bildirdi. 63 anne (% 40.1) çeşitli nedenlerle anne sütü vermeyi 6. aydan önce sonlandırmıştı.. Bu annelerden 36'sı (% 57.1) sütünün yetmesini neden olarak gösterdi. Annelerden 17'si çocuğun emmediğini belirtmiş (% 27.0), 3'ü (% 4.8) göğsündeki problem yüzünden, 3'ü (% 4.8) başka sağlık problemleri nedeniyle, 4'ü ise (% 6.4) çalışmaya başlamak zorunda kaldığı için süt vermeyi kestiğini bildirdi (Tablo 1). 63 anneden 49'u (% 77.8), bebeğinin ilk 4 ayı dolmadan anne sütünü kestiğini söyledi. (Tablo 1)

Tablo 1. Anne sütü vermeme ve erken kesme nedenleri

	Bebeğin Emmemesi	Sütün Yetmemesi	Sağlık Sorunları	Annenin Çalışması	Toplam
Hiç süt vermeyen	7	-	4	-	11
6. aydan önce kesen	17	36	6	4	63
Toplam	24	36	10	4	74

38 anne (% 24.2), ilk 6 ayda anne sütünün yanında ek gıda verdiğini belirtti. Bu kişilerin hepsi de bebeklerine su vermiş olduklarını söyledi. Ek gıda olarak 17 anne formüle mama (% 44.7), 15 anne pirinç unu (% 39.8), 6 anne de inek sütü (% 15.8) kullanmışlardı (Tablo 2).

Tablo 2. Altında aydan önce başlanan ek gıda tercihleri

Su	38
Hazır Mama	17
Pirinç Unu	15
İnek Sütü	6
Toplam	38

Araştırmaya katılan tüm anneler, anne sütünün yararlarını bildiklerini, ancak, formüle mamaların daha besleyici olduğunu düşündüklerini belirtti. Anne sütünü hiç veremeyen veya 6. aydan önce kesenlerin hepsi de biberonla beslemenin daha kolay olduğunu, ama bunun anne sütünü kesmelerinde etkisi olmadığını söylediler. Sütünün yetersiz olduğunu düşünenlerin annelerin 32'sinin ilk çocukları idi (% 88.9). Çevrelerinden kendilerine bu telkinin geldiğini söyleyen anne sayısı ise 34 idi (% 94.4). Çocuğun yetersiz emmesini neden olarak gösteren annelerde ilk bebeği olanlar 13 kişi (% 76.5) idi. Anneler bu nedenlerle anne sütü yanında bir ek gıda verdiklerini, bebeğin anne sütü için giderek daha isteksiz olmaya başladığını söylemiştir.

Tartışma

Günümüzde anne sütünün yaygınlaştırılması için kampanyalar açılmakta, bu ucuz ve yararlı beslenmenin rutine girmesi için uğraşmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için bir nimet olan anne sütü, yeterli süre ve düzeyde verildiğinde çocuğun ihtiyacının hemen tamamını karşılamaktadır(1). Ülkelere göre anne sütü verme oranı değişmektedir. Zetterström'ün araştırmasında, İskandinav ülkelerinde anne sütü verme oranının oldukça yüksek olduğu, buna

karşılık Kuzey İtalya gibi endüstrileşmiş bir ülkede oldukça düşük olduğu bildirilmiştir(2). Yine aynı çalışmada, Yeni Gine'nin kırsal bölgelerinde, doğumdan sonraki ilk 3 ayda emzirme oranının % 100 olduğu belirtilmiş, ancak oranın yüksek olmasının anne sütü verilmeyen bebeklerin 3 aya gelmeden ölmesine de bağlı olabileceğine dikkat çekilmiştir. Essex ve arkadaşlarının Yeni Zelanda'da yaptığı bir araştırmada, 6. ayda hala süt veren anne oranı % 56 olarak bulunmuştur(3). Bick ve arkadaşlarının yaptığı çalış-

mada ise, doğum sonrası 45. haftada anneler aranmış ve % 63'ünün doğum sonrasında anne sütü verdiği öğrenilmiş ancak bunların % 40'ının 3. ay dolmadan emzirmeyi bıraktığı saptanmıştır(4). Bu çalışmada bırakma nedeni olarak en çok fiziksel problemler gösterilmiştir. Bergman ve arkadaşlarının İsveç'te yaptığı bir çalışmada süt vermeyi kestiren en önemli nedenler, göğüs şikayetleri, çocuğun emmemesi ve yetersiz süt yapımı olarak belirlenmiştir(5). Bir başka çalışmada ise doğumdan hemen sonra anne sütü verme oranı % 65 iken, 6. haftada bu oran % 40'a düşmektedir(6). Bizim çalışmamızda anne sütü verme oranı başlangıçta % 93.0 olarak saptanmış ancak ilk 3 ayda bırakma oranı % 33.6, 6.ay dolmadan bırakma oranı ise % 40.1 olarak bulunmuştur. Hiç süt verememiş anneler de katıldığına yeterli sürede anne sütü ile beslenememiş bebek oranı % 47.1'e çıkmaktadır.

Redman ve arkadaşları, yazdıkları makalede, infant döneminde, morbidite ve mortaliteyi önleyen davranışlar arasında ilk 6 ayda anne sütü verilmesi ve özellikle ilk 4 ayda katı gıda verilmemesini saymışlardır(7). Ayrıca sigara içilmemesi ve aşılama da bu faktörlerden sayılmıştır. Biz çalışmamıza aşıları tam yapılmış çocukları olan sigara içmeyen anneleri aldık. Son yıllarda, gelişmiş ülkelerde kadınların bilinçlenmesiyle birlikte, ve özellikle UNICEF'in (Birleşmiş Milletler Çocuk Örgütü) "Bebek Dostu Hastane" çalışmalarıyla anne sütü yeniden yaygınlaşmaya başladı. Bu çalışmaya başlarken, anne sütü verme ve bırakma oranı ile bırakma nedenlerini saptamaya çalışmakla birlikte, anne sütü ve emzirme tekniğini annelere açıklamayı da öngördük. Çevresinin ve aile büyüklerinin etkisinde kalmamaları, çocukları ve kendileriyle ilgili soracakları olduğunda sağlık kurumlarına başvurmaları önerildi.

Çalışmamızda bebeklerin yarısına yakınının yeterli sürede anne sütü ile beslenemediğini ve anne sütünü kesme nedeninin çoğunlukla anne sütünün yeterli olmaması ve çocuğun emme yetersizliği olduğunu saptadık. Bu nedenler genellikle anne ve çevresinin subjektif değerlendirmelerine bağlı olan nedenlerdi. Bu sonuç, bize, annelerin bebeklerini besleme konusunda yeterli bilgi ve destekten yoksun olduğunu gösterdi. Doğum sonrasında annelerin çocuk bakımı ve beslenmesi konusunda eğitilmeleri ve anne ile bebeğin tıbbi olarak yakından izlenmesi sayesinde anne sütü ile besleme sorunlarının ortadan kaldırılabileceğini ve daha sağlıklı bebek büyümesinin sağlanabileceğini düşünüyoruz.

Yazışma Adresi:

*Yrd. Doç. Dr. Serpil D. Aydın
PK. 12, 32000, Isparta*

Kaynaklar

- 1- *Nelson Essentials of Pediatrics. WB Saunders, 1994*
- 2- *Zetterström R. Breastfeeding and infant-mother interaction. Acta Paediatr Suppl 1999 Aug; 88(430):1-6*
- 3- *Essex C, Smale P, Geddis D. Breastfeeding rates in New Zealand in the first 6 months and the reasons for stopping. NZ Med J 1995 Sep; 108(1007):355-7(abs)*
- 4- *Bick DE, MacArthur C, Lancashire RJ. What influences the uptake and early cessation of breast feeding? Midwifery 1998 Dec; 14 (4): 242-7*
- 5- *Bergman V, Larsson S, Lomberg H, Möller A, Marild S. A survey of Swedish mothers' view on breastfeeding and experiences of social and professional support. Scand J Caring Sci 1993; 7(1): 47-52*
- 6- *Chalmers JW. Variations in breastfeeding advice, a telephone survey of community midwives and health visitors. Midwifery 1991 Dec; 7(4): 162-6*
- 7- *Redman S. Preventive health behaviours among parents of infants aged four months. Aust J Public Health 1992 Jun; 16(2): 175-81(abs)*